

УДК 378.091.26

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-1\(19\)-911-922](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-1(19)-911-922)

Кміть Олена Володимирівна кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри мов і методики їх викладання, Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка, вул. Гетьмана Полуботка, 53, м. Чернігів, 14013, тел.: (093) 500-58-40, <https://orcid.org/0000-0003-3396-7798>

КЛАСИФІКАЦІЯ ІНШОМОВНИХ АУДИТИВНИХ УМІНЬ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Анотація. Статтю присвячено актуальній проблемі класифікації аудитивних умінь студентів немовних спеціальностей закладу вищої освіти. На основі аналізу смислової структури тексту виділено ряд аудитивних умінь: а) уміння визначати тему аудіотексту; б) уміння визначати головну думку аудіотексту, виражену експліцитно; в) уміння виділяти підтеми та субпідтеми аудіотексту; г) уміння робити висновки на основі змісту аудіотексту, розуміючи імпліцитну інформацію; д) уміння прогнозувати на смисловому рівні, розуміючи імпліцитну інформацію аудіотексту; е) уміння оцінювати зміст аудіотексту, розуміючи імпліцитну інформацію. З метою класифікації аудитивних умінь їх об'єднано у дві групи: вміння, пов'язані з осмисленням експліцитної інформації мовленнєвого повідомлення (перша група), та вміння, пов'язані з переосмисленням експліцитної та імпліцитної інформації (друга група). В основу класифікації аудитивних умінь покладено рівневий підхід до природи розуміння на слух англomовного мовленнєвого повідомлення. Глобальний, детальний, критичний рівні розуміння характеризуються глибиною проникнення думки аудитора до смислового змісту тексту, що сприймається. З метою класифікації об'єктів навчання зазначені рівні розуміння співставлено з аудитивними вміннями I та II груп і отримано представлене нижче співвідношення. Досягнення глобального рівня розуміння на слух іншомовного повідомлення здійснюється шляхом вимірювання рівня сформованості вмінь: а) визначати тему аудіотексту; б) визначати головну думку аудіотексту, виражену експліцитно; в) виділяти смислові віхи аудіотексту. Для визначення детального рівня розуміння на слух іншомовного повідомлення встановлюється рівень сформованості вмінь: а) виділяти підтеми аудіотексту; б) виділяти субпідтеми аудіотексту;

в) відокремлювати головне від другорядного в аудіотексті, утримуючи в пам'яті головне; г) встановлювати логічні зв'язки між елементами аудіотексту. Досягнення критичного рівня розуміння на слух іншомовного повідомлення передбачає сформованість умінь: а) робити висновки на основі змісту аудіотексту, розуміючи імпліцитну інформацію; б) прогнозувати на смислому рівні, розуміючи імпліцитну інформацію аудіотексту; в) оцінювати зміст аудіотексту, розуміючи імпліцитну інформацію.

Ключові слова: аудіотекст, смислова структура аудіотексту, аудитивні вміння, рівневий підхід до природи розуміння аудіотексту, глобальний рівень розуміння, детальний рівень розуміння, критичний рівень розуміння, студенти немовних спеціальностей.

Kmit' Olena Volodymyrivna Candidate of Education, Associate Professor, Associate Professor of Languages and Methodology of their Teaching Chair, T. H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium», Hetman Polubotok St., 53, Chernihiv, 14013, tel.: (093) 500-58-40, <https://orcid.org/0000-0003-3396-7798>

CLASSIFICATION OF FOREIGN LANGUAGE LISTENING COMPREHENSION SKILLS OF NON-LINGUISTIC SPECIALTIES STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTION

Abstract. The article is devoted to the actual problem of classification of listening comprehension skills of non-linguistic specialties students of higher education institution. Based on the analysis of the semantic structure of the text, a number of listening comprehension skills are distinguished: a) the ability to determine the topic of audio text; b) the ability to determine the main idea of audio text, expressed explicitly; c) the ability to identify sub-themes of audio text; d) the ability to draw conclusions based on the content of audio text, understanding implicit information; e) the ability to predict at the semantic level, understanding the implicit information of the audio text; f) ability to assess the content of audio text, understanding implicit information. In order to classify listening comprehension skills, they are combined into two groups: skills associated with understanding the explicit information of a speech message (the first group), and skills associated with rethinking the explicit and implicit information (the second group). The classification of listening comprehension skills is based on a level approach to the nature of listening comprehension of an English-language speech message.

Global, detailed, critical levels of understanding are characterized by the depth of penetration of the listener's opinion to the semantic content of the perceived text. With the purpose of the classification of learning objects, we compared the levels of understanding with the listening comprehension skills of I and II groups and obtained the following ratio. Achieving a global level of listening comprehension of a foreign language message is carried out by measuring the level of formation of skills: a) to determine the topic of audio text; b) to determine the main idea of the audio text, expressed explicitly; c) to highlight the semantic milestones of the audio text. To determine the detailed level of understanding by listening to a foreign-language message, the level of formation of skills is established: a) to highlight the subtopics of audio text; b) to highlight audio text sub-themes; c) to separate the main from the secondary in audio text, keeping the main in memory; d) to establish logical connections between the elements of the audio text. Achieving a critical level of listening comprehension of a foreign language message implies the formation of skills: a) to draw conclusions based on the content of the audio text, understanding the implicit information; b) to predict at the semantic level, understanding the implicit information of the audio text; c) to evaluate the content of audio text, understanding implicit information.

Keywords: audio text, semantic structure of audio text, listening comprehension skills, level approach to the nature of understanding audio text, global level of understanding, detailed level of understanding, critical level of understanding, students of non-linguistic specialties.

Постановка проблеми. Практичною метою навчання іноземної мови для професійного спілкування у закладах вищої освіти (ЗВО) є формування у студентів загальних та професійно орієнтованих комунікативних мовленнєвих компетентностей (лінгвістичної, соціолінгвістичної і прагматичної) для забезпечення їхнього ефективного спілкування в академічному та професійному середовищі [1]. Отже мету навчання аудіювання студентів немовних спеціальностей ЗВО можна визначити як формування іншомовної спеціалізованої мовленнєвої компетентності достатнього рівня розвитку в аудіюванні, який в кінцевому результаті буде представлений переліком основних аудитивних умінь. Згідно з вимогами програми з англійської мови для професійного спілкування англійськомовну спеціалізовану мовленнєву компетентність в аудіюванні вважають сформованою, якщо по закінченні вивчення курсу студенти можуть:

- розуміти основні ідеї та розпізнавати відповідну інформацію в ході детальних обговорень, дебатів, офіційних доповідей, лекцій, бесід, що за темою пов'язані з навчанням та спеціальністю;

- розуміти в деталях телефонні розмови, які виходять за межі типового спілкування;
- розуміти загальний зміст і більшість суттєвих деталей в автентичних радіо і телепередачах, пов'язаних з академічною та професійною сферами;
- розуміти досить складні повідомлення та інструкції в академічному та професійному середовищі;
- розуміти намір мовця і комунікативні наслідки його висловлювання;
- визначати позицію і точку зору мовця;
- розрізняти різні стилістичні реєстри в усному та письмовому спілкуванні з друзями, незнайомцями, колегами, працедавцями та з людьми різного віку і соціального статусу, які мають при цьому різні наміри спілкування [1].

Аналіз наведених вище аудитивних умінь дає підстави стверджувати, що їх формулювання та перелік не відображають комплекс мовленнєвих дій, що забезпечує переробку смислової інформації повідомлення з професійної тематики, сприйнятого на слух. Відповідно зазначені аудитивні вміння потребують уточнення, у сенсі розробки та обґрунтування їх змісту, номенклатури та класифікації з урахуванням процесу переробки смислової інформації повідомлення з професійної тематики, сприйнятого на слух. Виходячи з цього, звернемося до вивчення проблеми виділення та опису аудитивних умінь.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемі визначення аудитивних умінь присвячено низку методичних досліджень. Так, виділяють вісім умінь, необхідних для сприймання на слух будь-яких стилів мовлення:

- а) ділити текст на смислові фрагменти, визначати факти повідомлення;
- б) встановлювати логічні зв'язки між елементами тексту;
- в) відокремлювати головне від другорядного та утримувати в пам'яті головне, виділяти смислові віхи, виділяти смисловий центр фрази;
- г) визначати тему повідомлення;
- д) видіяти головну думку;
- е) розуміти і повідомлення до кінця без пропусків;
- ж) сприймати мовлення в природному темпі;
- з) розуміти і утримувати в пам'яті повідомлення, пред'явлене один раз [2; 3, С. 40].

Вміннями, необхідними для сприймання на слух мовлення наукового стилю, вважаються:

- а) уміння виділяти найбільш інформативні частини наукових повідомлень;

б) уміння висловлювати свою думку про прослухане повідомлення на основі минулого досвіду та професійної ерудиції студентів;

в) уміння розуміти наукове мовлення різних людей, які мають деякі недоліки у вимові;

г) уміння розуміти наукове мовлення при однократному прослуховуванні із зоровою невербальною опорою;

д) уміння розуміти наукове мовлення при контактному та дистантному пред'явленні тексту [3, С. 40].

У спеціальній літературі описуються також аудитивні вміння для сприймання мовлення наукового стилю фізико-математичного підстилю, а саме:

а) уміння асоціювати вербальну інформацію, що звучить з візуальною опорою у вигляді схем, графіків, креслень, формул, абревіатур, буквених та цифрових позначок;

б) уміння компенсувати втрати вербальної інформації за допомогою невербальної зорової опори (схем, графіків та ін.);

в) уміння прогнозувати зміст повідомлення, спираючись на минулий досвід, професійну ерудицію;

г) уміння спрямовувати думку згідно з назвою, початком повідомлення, спираючись на професійний досвід;

д) уміння виділяти нову інформацію, спираючись на свій професійний досвід та знання;

е) уміння перекодувати сприйняті сигнали в більші одиниці, в тому числі, у вигляді умовних математичних позначок [3, С. 40-41].

Слід підкреслити, що окремі аудитивні вміння, названі вище, є дуже конкретизованими і не відбивають суті процесу переробки смислової інформації, наприклад, уміння розуміти наукове мовлення при однократному прослуховуванні із зоровою невербальною опорою, вміння розуміти наукове мовлення при дистантному пред'явленні тексту та інші. Деякі із вказаних вище умінь відбивають скоріше не процес переробки смислової інформації, а способи, за допомогою яких виражаються результати цієї переробки. Наприклад, уміння асоціювати вербальну інформацію, що звучить, з візуальною опорою у вигляді схем, графіків, креслень, формул, абревіатур, буквених і цифрових позначок. Крім того, не всі виділені для спеціалістів уміння доступні для студентів немовних спеціальностей ЗВО. Студенти ще не мають достатнього рівня професійної ерудиції, тому вони ще не спроможні спрямовувати думку за назвою, початком повідомлення тощо.

Викладене вище свідчить про те, що проблема виділення аудитивних умінь переробки смислової інформації повідомлення з

професійної тематики ще до кінця не вирішена та потребує подальшої розробки.

Мета статті полягає в уточненні та класифікації аудитивних умінь студентів немовних спеціальностей ЗВО.

Виклад основного матеріалу. З метою розв'язання завдань даної статті уточнимо номенклатуру аудитивних умінь переробки смислової інформації аудіотексту за спеціальністю. Для цього розглянемо факт розуміння іншомовного мовленнєвого повідомлення на слух як психологічний феномен, а також звернемося до аналізу розуміння смислової структури тексту з точки зору психолінгвістики.

У смислому сприйманні іншомовного аудіотексту розмежують процесуальний бік розкриття та встановлення смислових зв'язків і відносин між поняттями, вираженими словами, який називають осмисленням, та результативний бік, який і є розумінням/нерозумінням. Отже розуміння іншомовного мовленнєвого повідомлення у процесі аудіювання є внутрішнім результатом осмислення. При цьому розуміння розглядається в психології як позитивний результат процесу осмислення в акті сприймання на слух мовленнєвого повідомлення, в той час як негативний результат цього процесу свідчить про нерозуміння. Нерозуміння, таким чином, указує на те, що процес осмислення здійснювався слухачами, але не досяг адекватного ситуації спілкування результату [3, С. 42].

Так, слухаючи повідомлення, аудитор здійснює складний процес його осмислення. За допомогою осмислення здійснюється смислова організація матеріалу, що сприймається. В ході цього процесу відбувається збільшення окремих менш значущих за смислом частин тексту, які складають основу його смислового змісту. Аудитор встановлює смислові зв'язки між цими частинами за різними принципами і утворює більш складні смислові єдності. Операційним механізмом такої смислової організації є перекодування. Перекодування відбувається шляхом виділення "смислових опорних пунктів" або "смислових віх" тексту. "Смисловий опорний пункт" — це якась смислова точка, в яку втиснутий увесь зміст частини "екстракт думки". Смислові опорні пункти фокусують зміст, що відноситься до них. Тому вони, виступаючи як дещо коротке, стисле, як деяка "точка", "пункт", концентрують більш широкий зміст. Виступаючи як "представники" більш широкого змісту, "смислові віхи" є узагальненням цього змісту. Виділяючи в запам'ятовуванні опорні пункти, ми маємо на увазі не їх самих, а саме смисл, який вони собою представляють, смисл того цілого, яке ними замінюються. Виділяючи їх, ми краще усвідомлюємо смисл тієї чи іншої частини аудіотексту. Виділення опорних пунктів є перекодуванням матеріалу [3, С. 42-43].

Гіпотеза про сутність специфічного предметно-схемного коду внутрішнього мовлення, висунута М.І.Жинкіним, виявилася значним досягненням у дослідженні психологічної природи смислових віх як коду внутрішнього мовлення. За названою гіпотезою предметно-схемний код представляю собою вільну від надлишковості універсальну мову, з якої можливі переходи на всі інші мови. У цьому коді відсутні ознаки природної мови, цей код є таким, що не вимовляється. Код називається предметним, оскільки ми уявляємо собі конкретний предмет, виходячи з певного плану вираження мовного знаку (букв, знаків). Даний код визначається як схемний у зв'язку з тим, що він дозволяє фіксувати зміст тексту у вигляді деякої узагальненої смислової схеми. В результаті переробки сприйнятої інформації у свідомості реципієнта утворюється смисловий скелет, який у випадку необхідності можна розгорнути у повне повідомлення [3, С. 43].

Таким чином на основі аналізу розуміння іншомовного повідомлення як психологічного феномена є можливим виділити такі аудитивні вміння:

- а) уміння визначати смислові віхи аудіотексту;
- б) уміння встановлювати логічні зв'язки між елементами аудіотексту;
- в) уміння відокремлювати головне від другорядного в аудіотексті, утримуючи в пам'яті головне.

Звернемося до розгляду смислової структури тексту, яка є втіленням зв'язків та відносин, що передаються за допомогою мовної форми. Загальновідомо, що більшість існуючих підходів до смислового аналізу тексту розвивають концепцію М.І.Жинкіна про ієрархічність предикатів тексту. Суть даної концепції полягає в тому, що будь-яке мовлення може бути зведене до системи предикатів, які, послідовно доповнюючи один одного, розкривають склад і співвідношення ознак суб'єкта висловлювання. Відповідно у тексті встановлюється ієрархія предикатів. Усі підходи, що базуються на концепції М.І.Жинкіна про ієрархічність предикатів тексту, не відбивають у повній мірі глибинної структури тексту, оскільки не зачіпають імпліцитно висловленої в тексті інформації. Ми, услід за В.І.Акентьевою, вважаємо денотативний аналіз тексту, запропонований Г.Д.Чистяковою та О.І.Новиковим, найбільш прийнятним підходом, який дозволяє всебічно розглянути як зовнішню, так і внутрішню (глибинну) структуру тексту за фахом. Такий аналіз відбиває специфіку текстів за спеціальністю, характерною рисою яких виступає предметний зміст [3, С. 44]. Оскільки у спеціалізованій лексиці предметна (денотативна) співвіднесеність домінує над понятійною стороною означуваного знака, останній є спеціалізованим іменем предмета або

явища. Аналіз смислової структури тексту може бути проведений з урахуванням процесу породження тексту, оскільки при цьому відбувається те саме, що і в процесі розуміння тексту. Автор, породжуючи текст, змушений моделювати розуміння тексту з орієнтацією на адресата. Адресат, сприймаючи текст, із самого початку прогнозує задум автора, намагається зрозуміти його цілі, установки.

В основі реалізації смислового породження тексту лежить задум, уявлення про який пов'язується з предметно-схемним кодом, основні властивості якого описані вище. Задум співвідноситься зі смисловою схемою такого коду, фіксуючи в ньому певні ділянки — ідеальні відображення предметів і явищ об'єктивної дійсності. З позицій денотативного аналізу тексту задум представляє собою сукупність ідеальних денотатів, яка моделює у згорненому вигляді зміст майбутнього тексту. Розділяють два види денотатів — “ідеальний” — типізоване уявлення предмета, явища, яке є властивим словесному знаку в системі засобів, та “матеріальний” денотат — конкретний (актуальний) предмет. Термін “денотати” означає предмети та явища об'єктивної реальності. Мовне вираження денотатів в тексті є “іменем денотата”. На рівні мислення імені денотата відповідає “ідеальний” денотат. Кореляцію “об'єктивна реальність мислення — мова” на основі вищезазначених термінів можна представити як вираз (форму) “денотат — ідеальний денотат — ім'я денотата”. Задум визначає предмет повідомлення. Він керує відбором мовних засобів, необхідних для його реалізації. При цьому мовні засоби відбираються та організуються таким чином, щоб їх декодування у процесі розуміння приводило до формування конкретного і цілісного образу змісту, що відповідає задуму. Задум одержує свій розвиток в підтемах — опорних точках для побудови цілісної картини повідомлення. Підтема визначається як деяке інформаційне утворення, що обмежує зміст певними рамками, в межах якого може бути продовжений смисловий ряд. Підтеми також є згортками, до них входять субпідтеми, до субпідтем — мікротеми. Субпідтеми підпорядковані підтемам і співвідносяться одна з одною як частини цілого. Сукупність підтем, субпідтем, мікротем, яка розкриває різні аспекти основного предмета повідомлення, згідно із задумом, складає текст [3, С. 44-45].

Денотативний аналіз тексту за спеціальністю дозволяє розглядати зміст тексту як семантичний комплекс, що виникає у процесі мислення автора відповідно до задуму, цілей, умов комунікації і є розрахованим на розуміння тексту адресатом на основі його аналізу. Зміст тексту складається з ідеальних денотатів, що відбивають ієрархію підтем, субпідтем, мікротем. У мисленні зміст відображає систему предметних

відносин, зафіксованих у попередньому досвіді адресата і доповнених знаннями про нові відносини, описані в тексті. Завдання того, кому адресований текст, полягає у переході від імен денотатів до системи ідеальних денотатів. Цей перехід здійснюється на основі осмислення відрізків тексту, що відповідають підтемам, субпідтемам, мікротемам, співвіднесення їх між собою і осмислення всього тексту в цілому. В результаті смислової переробки тексту утворюється система ідеальних денотатів, яка відрізняється від організації на рівні імен денотатів тим, що в її основі лежить відображення предметних відносин. Характер відносин між денотатами в реальній дійсності визначає побудову системи ідеальних денотатів. Така система представляє собою ієрархічну структуру, що визначається на рівні мислення як денотатна структура [3, С. 44-45].

Процес розуміння відбувається на рівні денотатної структури і завершується осмисленням теми. Тема — це загальний денотат, що визначається смыслом цілого тексту, це згорнутий зміст, який можна зіставити із задумом. Тема може і не співпадати із задумом, хоча в певній мірі вона експлікує його. Слід зазначити, що у тексті за спеціальністю можуть випускатися логічні ланки у розвитку теми. Це є імплікацією. В такому випадку автор бере до уваги певний рівень підготовки адресата, його попередній досвід та не вважає за потрібне згадувати загальновідомі факти. Матеріал для умовиводу готується адресатом в результаті ряду попередніх або проміжних розумових операцій. Умовивід при цьому є свідченням вилучення адресатом імпліцитної інформації. Отже адресат вилучає імпліцитну інформацію на рівні тексту з опорою на свої фонові знання (“інформативний запас”) або внутрішню логіку контексту. Денотативний аналіз смислової структури тексту дає можливість виділити задум (який може співпадати з темою), тему, підтеми, субпідтеми повідомлення як основні смислові одиниці тексту за спеціальністю. За результатами вилучення цих одиниць та встановлення зв’язків між ними може виникнути думка, наскільки глибоко адресат зрозумів текст [3, С. 45-46].

Таким чином, беручи за основу описаний вище аналіз смислової структури тексту, можна виділити ряд аудитивних умінь:

- а) умінь визначати тему аудіотексту;
- б) умінь визначати головну думку аудіотексту, виражену експліцитно;
- в) умінь виділяти підтеми та субпідтеми аудіотексту;
- г) умінь робити висновки на основі змісту аудіотексту, розуміючи імпліцитну інформацію;
- д) умінь прогнозувати на смисловому рівні, розуміючи імпліцитну інформацію аудіотексту;

е) уміння оцінювати зміст аудіотексту, розуміючи імпліцитну інформацію [3, С. 46-47; 4, С. 64-65].

Для досягнення мети нашого дослідження необхідно класифікувати виділені аудитивні вміння. Аудитивні вміння доцільно об'єднати у дві групи: вміння, пов'язані з осмисленням експліцитної інформації мовленнєвого повідомлення (перша група), та вміння, пов'язані з переосмисленням експліцитної та імпліцитної інформації (друга група). Процес осмислення експліцитної інформації аудіотексту забезпечується за умови сформованості таких аудитивних умінь:

I група

1. Уміння визначати тему аудіотексту.
2. Уміння визначати головну думку аудіотексту, виражену експліцитно.
3. Уміння встановлювати підтеми аудіотексту.
4. Уміння встановлювати субпідтеми аудіотексту.
5. Уміння виділяти смислові віхи аудіотексту.
6. Уміння відокремлювати головне від другорядного в аудіотексті, утримуючи в пам'яті головне.
7. Уміння встановлювати логічні зв'язки між елементами аудіотексту.

До аудитивних умінь, які пов'язані з переосмисленням експліцитної та імпліцитної інформації мовленнєвого повідомлення, відносяться такі:

II група

1. Уміння робити висновки на основі змісту аудіотексту, розуміючи імпліцитну інформацію.
2. Уміння прогнозувати на смислового рівні, розуміючи імпліцитну інформацію аудіотексту.
3. Уміння оцінювати зміст аудіотексту, розуміючи імпліцитну інформацію.

Далі необхідно уточнити структуру вміння сприймати на слух іншомовне мовленнєве повідомлення. Розуміння мовленнєвого повідомлення є неоднорідним. При цьому поняття неоднорідності смислового сприймання може бути пов'язане з поняттям рівневої природи цього процесу. Сприймання розгортається, реалізується послідовно. Принцип послідовного розгортання процесу сприймання від загального до більш точного сприймання відображає загальний напрям людського пізнання сутності явища як нескінченного процесу поглиблення пізнання людиною речей, явищ, процесів. У психології мовленнєвого сприймання принцип рівності смислового сприймання мовленнєвого повідомлення пов'язується з рівневою структурою такого сприймання. Під рівневою структурою

сміслового сприймання мовленнєвого повідомлення розуміється ступінчастість цього процесу. Ми, услід за І.О. Зимньою, за критерії розуміння аудіотексту приймаємо рівні глибини розуміння, які передбачають поглиблення, зміну ступеня розуміння аудитором предмета, основної думки того, хто говорить, основного змісту висловлювання [3, С. 48]. На підставі рівневого характеру розуміння в методиці виділяють такі чотири рівні розуміння аудіотексту:

- 1) рівень фрагментарного (поверхового) розуміння;
- 2) рівень глобального (загального) розуміння;
- 3) рівень детального (повного) розуміння;
- 4) рівень критичного розуміння [3, С. 48].

Рівні розуміння характеризуються глибиною проникнення думки аудитора до смислового змісту тексту, що сприймається. З метою класифікації об'єктів навчання ми співставили зазначені рівні розуміння з аудитивними вміннями I та II груп і отримали представлене нижче співвідношення.

Досягнення глобального рівня розуміння на слух іншомовного повідомлення здійснюється шляхом вимірювання рівня сформованості вмінь: а) визначати тему аудіотексту; б) визначати головну думку аудіотексту, виражену експліцитно; в) виділяти смислові віхи аудіотексту. Для визначення детального рівня розуміння на слух іншомовного повідомлення встановлюється рівень сформованості вмінь: а) виділяти підтеми аудіотексту; б) виділяти субпідтеми аудіотексту; в) відокремлювати головне від другорядного в аудіотексті, утримуючи в пам'яті головне; г) встановлювати логічні зв'язки між елементам аудіотексту. Досягнення критичного рівня розуміння на слух іншомовного повідомлення передбачає сформованість умінь: а) робити висновки на основі змісту аудіотексту, розуміючи імпліцитну інформацію; б) прогнозувати на смислому рівні, розуміючи імпліцитну інформацію аудіотексту; в) оцінювати зміст аудіотексту, розуміючи імпліцитну інформацію [3, С. 47-49; 5;6].

Стосовно фрагментарного рівня розуміння слід зазначити, що він спостерігається на рівні окремого речення і досягнення такого рівня не передбачає розуміння повідомлення. Фрагментарне розуміння повідомлення під час аудіювання свідчить про несформованість цього виду мовленнєвої діяльності.

Висновки. Таким чином у даній статті ми визначили та класифікували аудитивні вміння студентів немовних факультетів ЗВО. Ними є аудитивні вміння переробки смислової інформації аудіотексту, в основу класифікації яких покладено рівневий підхід до природи розуміння на слух англomовного мовленнєвого повідомлення.

Література:

1. Програма з англійської мови для професійного спілкування. Колектив авторів: Г.Є.Бакаєва, О.А.Борисенко, І.І.Зуєнок, В.О.Іваніщева, Л.Й.Клименко, Т.І.Козимирська, С.І.Кострицька, Т.І.Скрипник, Н.Ю.Тодорова, А.О.Ходцева. Київ: Ленвіт, 2005. 119 с.
2. Кміть О.В. Тестовий контроль аудитивних умінь студентів немовних факультетів вищого педагогічного навчального закладу (2 курс, англійська мова): автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. пед. наук: спец. 13.00.02 «Теорія та методика навчання: германські мови». Чернігів: 2000, ДЦНТЕІ. 22 с.
3. Кміть О.В. Тестовий контроль аудитивних умінь студентів немовних факультетів вищого педагогічного навчального закладу (2 курс, англійська мова): дис. на здобуття наук. ступ. канд. пед. наук: спец. 13.00.02 «Теорія та методика навчання: германські мови». Київ: 2000, КДЛУ. 178 с.
4. Кміть О. В. Про методику організації тестового контролю аудитивних умінь англійською мовою студентів немовних факультетів. Вісник Чернігівського державного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. Чернігів: ЧДПУ, 2009. Вип. 62. С. 64-67.
5. Кміть О.В. Особливості тестового контролю іншомовних умінь студентів немовних спеціальностей з позиції інтеракціонального підходу. «Наука і техніка сьогодні» (Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Фізико-математичні науки», Серія «Техніка»). Київ: Видавнича група «Наукові перспективи», 2022. № 11(11) С. 121-137.
6. Kmit' O. Testing listening comprehension skills at non-linguistic faculties. Proceedings of the III International Scientific and Practical Conference "Development of Modern Science, Experience and Trends", October 11 – 14, 2022, Boston, USA. P. 201-203.

References:

1. H.I.Bakaieva, O.A.Borysenko, I.I.Zuienok (2005). Prohrama z anhliiskoi movy dlia profesiinoho spilkuvannia [Programme in the English Language for Professional Communication]. Kyiv: Lenvit [in Ukrainian].
2. Kmit' O.V. (2000). Testovij kontrol auditivnih umin studentiv nemovnih fakultetiv vishogo pedagogichnogo navchalnogo zakladu (2 kurs, anglijska mova) [Testing listening comprehension during the 2 year of a Pedagogical University, non-language faculties]. Extended abstract of candidate's thesis. Chernihiv: SCSTEI [in Ukrainian].
3. Kmit' O.V. (2000). Testovij kontrol auditivnih umin studentiv nemovnih fakultetiv vishogo pedagogichnogo navchalnogo zakladu (2 kurs, anglijska mova) [Testing listening comprehension during the 2 year of a Pedagogical University, non-language faculties]. Candidate's thesis. Kyiv: KSLU [in Ukrainian].
4. Kmit' O.V. (2009). Pro metodiku organizaciyi testovogo kontrolyu auditivnih umin anglijskoyu movoyu studentiv nemovnih fakultetiv [About the technology of testing listening comprehension skills of the students at non-language faculties]. Vysnyk: CSPU 62, 64-67 [in Ukrainian].
5. Kmit' O.V. (2022). Osoblyvosti testovoho kontroliu inshomovnykh umin studentiv nemovnykh spetsialnostei z pozytsii interaktsionalnogo pidkhodu [Peculiarities of test control of non-linguistic departments students' foreign language skills according to interactional approach]. Nauka i tekhnika sohodni - Science and Technology Today, 11, 121-137 [in Ukrainian].
6. Kmit' O.V. (2022). Testing listening comprehension skills at non-linguistic faculties. Proceedings of the III International Scientific and Practical Conference "Development of Modern Science, Experience and Trends", October 11 – 14, 2022, Boston, USA. P. 201-203.